

چهاردهم (دین و اعتقادات)

۱- دین در میان اقوام آریایی چگونه بود؟ اقوام آریایی مهاجر به ایران خدایان متعددی را می پرستیدند و آنها را بَع (بخشنده)، اهورَه (سرور) و امرتا (بی مرگ) می خواندند. آنان برای خشنودی خدایان، حیوانات را قربانی می کردند و سرودها و نیایش های گوناگونی می خواندند. افرادی با عنوان مُغ، مراسم و تشریفات دینی را اجرا می کردند. اقوام آریایی بر خلاف مردمان ایلام، بین النهرین، یونان و ...، برای خدایان خویش معابد باشکوه نمی ساختند. آنان اعتقاد داشتند که نفوذ و قدرت خدایانشان محدود به ناحیه و شهر خاصی نمی شود، بلکه تمام قلمروگیتی را در برمی گیرد. آریاییان همچنین برخی عناصر طبیعی مانند آب، آتش و خاک را مقدس می شمردند.

۲- پژوهشگران احتمال می دهند که زرتشت در قرن های می زیسته است. هفتم و هشتم پیش از میلاد

۳- بر پایه تعالیم زرتشت، دو نیروی و در جهان وجود دارد. نیک و بد

۴- پژوهشگران احتمال می دهند که زرتشت در قرن های می زیسته است. هفتم و هشتم پیش از میلاد

۵- زرتشت به پیروانش سفارش می کرد که را برگزینند. مینوی نیک

۶- زرتشت به پیروانش سفارش می کرد که و را سرمشق زندگی خود قرار دهند. «پندار نیک»، «گفتار نیک» و «کردار نیک»

۷- آموزه های دین زرتشت را بیان نمایید. ۱- بر پایه تعالیم زرتشت، دو نیرو نیک و بد در جهان وجود دارد. ۲- زرتشت به پیروانش سفارش می کرد که مینوی نیک را برگزینند و «پندار نیک»، «گفتار نیک» و «کردار نیک» را سرمشق زندگی خود قرار دهند. ۳- از دیگر آموزه های مهم زرتشت، اعتقاد به جهان آخرت و روز واپسین است. ۴- زرتشت با برخی از آداب نیایش رایج در جامعه خود، که میراث دوران گذشته بود، مانند قربانی کردن و کشتاری رویه حیوانات به ویژه گاو مخالف بود و برگزارکنندگان آنها را نکوهش کرده است.

۸- کتاب مقدس ایرانیان باستان و زرتشتیان، نام دارد. اوستا

۹- نسخه ای از اوستا که در زمان هخامنشیان بر پوست گاو نوشته شده بود، بر اثر آتش سوزی تخت جمشید به دست از بین رفت. اسکندر مقدونی

۱۰- یکی از پادشاهان اشکانی به نام اقدام به گردآوری اوستا نمود. بلاش یکم

۱۱- اوستا در قرن ۴ م. و در زمان به خط و زبان اوستایی نگارش یافت. شاپور دوم ساسانی

۱۲- مغان چه کسانی بودند؟ روحانیون مادی که مُغ نامیده می شدند، برگزاری آیین های دینی از جمله خواندن نیایش ها و سرودها و رسم قربانی کردن را برعهده داشتند. مغان، بعدها که به تدریج دین زرتشتی را پذیرفتند، به پیشوایان دینی جامعه زرتشتی تبدیل شدند. آنان نقش مهمی در آمیختن باورهای دینی کهن خود با تعالیم زرتشت داشتند.

۱۳- دین در دوره ی هخامنشیان را توضیح دهید؟ پژوهشگران برجسته ایرانی و غیرایرانی در خصوص پیروی هخامنشیان از دین زرتشتی، اختلاف نظر دارند. عده ای معتقدند که هخامنشیان زرتشتی بوده اند و گروهی دیگر این نظر را قبول ندارند و می گویند، شاهان هخامنشی به باورهای کهن ایرانی اعتقاد داشته اند. پادشاهان هخامنشی مردم را در پیروی از دین خود آزاد می گذاشتند و فرهنگ و عقاید اقوام تابع حکومت خود را محترم می شمردند.

۱۴- رفتار کوروش در پس از فتح بابل را بنویسید. وقتی بابل را بدون خونریزی و غارت فتح کرد، به نیایش و ستایش مردوک، خدای بزرگ بابلیان پرداخت.

۱۵- دین در دوره ی سلوکیان و اشکانیان را توضیح دهید؟ در دوران سلوکیان و اشکانیان، علاوه بر اهوره مزدا، خدایان کهن ایرانی همچون مهر و آناهیتا هم ستایش می شدند. برخی از پادشاهان اشکانی به تقلید از یونانیان، معابدی را برای آناهیتا ساختند. در اواسط دوره اشکانیان، دین زرتشتی نفوذ و گسترش چشمگیری یافت و برخی از پادشاهان اشکانی به این دین گرویده و یا از آن پشتیبانی کردند. در عهد اشکانی، ستایش ایزد مهر (میترا) به قلمرو روم در آسیای صغیر راه یافت و در آنجا به کیشی مستقل تبدیل شد و سپس به اروپا رسید. اشکانیان نیز همانند هخامنشیان حامی سیاست آزادی دینی بودند.

۱۶- در دوره‌ی اشکانیان چه عاملی زمینه‌ مناسبی را برای همزیستی مسالمت آمیز پیروان دین ها و عقاید مختلف فراهم آورد؟ آزادی دینی اشکانیان

۱۷- آیین بودایی از آیین هایی بود که در آن دوره به ایران نفوذ کرد و مبلغان بودایی در سرزمین های حکومت اشکانی به تبلیغ اندیشه و آموزه‌های بودا می پرداختند. شرقی

۱۸- منابع اخبار و آگاهی ها از وضعیت دین در دوره‌ی ساسانیان را ذکر کنید؟ سنگ نوشته ها، نقش برجسته ها، شواهد باستانشناسی، سکه ها، کتابهای دینی و اندرز نامه های زرتشتیان، برخی آثار مورخان مسلمان، یونانی و رومی و نیز شاهنامه فردوسی

۱۹- چرا دوره‌ ساسانیان اهمیت بسزایی در تاریخ دین زرتشتی دارد؟ دارد؛ چراکه حکومت ساسانی، این دین را دین رسمی ایران اعلام کرد. با این اقدام، دین و سیاست به هم گره خوردند. از یک سو، پادشاهان ساسانی به پشتیبانی کامل از دین رسمی پرداختند و از سوی دیگر روحانیان زرتشتی، قدرت و حاکمیت پادشاهان ساسانی را تأیید کردند.

۲۰- گسترش و رسمیت یافتن دین زرتشتی، نفوذ و قدرت را به طرز چشمگیری افزایش داد. روحانیان زرتشتی

۲۱- در رأس روحانیان زرتشتی، روحانی برجسته ای با عنوان قرار داشت. موبدان موبد

۲۲- چرا موبدان دوره ساسانی اقدام به مکتوب کردن اوستای شفاهی کردند؟ تحولات دینی این عصر، از جمله پیشرفت دین مسیح در قلمرو ساسانی و در گرفتن مباحثات اعتقادی میان پیروان ادیان مختلف، موجب شد موبدان برای اینکه در مقام بحث و جدل، سند و مدرک قابل استنادی در اختیار داشته باشند.

۲۳- آتشکده های مهم دوره‌ی ساسانی را ذکر کنید. ۱- آذر بُرُزین مهر درخراسان، مخصوص کشاورزان، ۲- آذرگُشنسپ در آذربایجان، ویژه شاهان ۳- آذر فرنبُغ در فارس، خاص موبدان، بزرگتر و شکوهمندتر از دیگر آتشکده ها بودند.

۲۴- مهمترین کتاب های اعتقادی براساس تعالیم زرتشت نوشته شده را نام ببرید؟ ۱- دینکرد ۲- بندهش

۲۵- دینکرد چیست؟ در عصر ساسانیان، اوستا به زبان پهلوی ترجمه و شرح و تفسیرهایی بر آن نوشته شد. همچنین کتاب های اعتقادی براساس تعالیم زرتشت به زبان پهلوی تألیف گردید. از جمله مهم ترین و مفصل ترین این کتاب ها باید از دینکرد، نام برد که دانشنامه ای مشتمل بر عقاید زرتشتی است. کتاب بندهش از جمله دیگر کتاب های آن دوره به شمار می آید.

۲۶- مانویان چه کسانی بودند؟ اعتقادات آنها را شرح دهید. مانویان، پیروان آیین مانی بودند. مانی (۲۷۴ - ۲۱۶ م.) باترکیب آموزه هایی از دین های زرتشتی، مسیحی و بودایی، آیین جدیدی را عرضه کرد. او از شاپور یکم اجازه گرفت که عقاید خود را تبلیغ کند. مانی عقیده داشت که او پیامبران پیش از وی، آمده اند تا روح را که از دنیای نور است، از جهان مادی و تاریکی برهانند و انسان را به رستگاری برسانند.

۲۷- مانی عقاید خود را در کتابی با عنوان نوشت و به هدیه کرد. شاپورگان - شاپور

۲۸- سرانجام در زمان، مانی به زندان افتاد و اندکی بعد اعدام شد. بهرام یکم

پرسش های نمونه درس چهاردهم

۱- اعتقادات و سیاست دینی شاهان هخامنشی چگونه بود؟

۲- سیاست دینی اشکانیان، چه آثار و نتایج فرهنگی و اجتماعی در پی داشت؟

۳- آثار و پیامدهای سیاسی و دینی رسمیت یافتن دین زرتشتی در دوران ساسانی را بررسی کنید.

۴- بررسی کنید که وجود آتشکده های سه گانه در دوران ساسانیان، با کدام یک از مباحث درس ۱۲ ارتباط دارد.

۵- تأثیر رقابت و دشمنی سیاسی میان امپراتوریهای ساسانی و روم را بر وضعیت مسیحیان ایران شرح دهید.